

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Освітня програма	39933 Краєзнавство, екскурсознавство та історико-культурний туризм
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	032 Історія та археологія

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	39933
Назва ОП	Краєзнавство, екскурсознавство та історико-культурний туризм
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	032 Історія та археологія
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Синявська Олена Олександрівна, Темірова Надія Романівна, Куштан Наталія Михайлівна, Каганов Юрій Олегович (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	12.03.2024 р. – 14.03.2024 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	https://knu.ua/pdfs/official/accreditation/032/2023-2024/39933-local-history-excursion-history-and-historical-and-cultural-tourism.pdf
Програма візиту експертної групи	https://knu.ua/pdfs/official/accreditation/032/2023-2024/39933-Program-of-expert-visits.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

ОП є унікальною, яка визначається академічним, ціннісним, державотворчим, соціокультурним потенціалом. Глибина академічних традицій на ОП поєднується з тим фактом, що програму забезпечують фундатори наукових шкіл, автори монографій, підручників з проблематики ОП. Академічне середовище, яке концентрує в собі потенціал роботодавців, партнерів, представників галузевих інститутів НАН України, музейних установ України, формує додаткові можливості для здобувачів ОП.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Навчання на ОП відбувається з урахуванням новітніх досягнень у галузі, що не є репродуктивним відтворенням, а здійснюється самими фундаторами наукових шкіл, визнаними в Україні і світі. На ОП здійснюється поглиблена іншомовна підготовка здобувачів.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

1. Запровадити оприлюднення результатів громадського обговорення проєктів ОП. 2. Забезпечити оприлюднення результатів опитувань стейкхолдерів ОП. 3. Присвоєння професійної кваліфікації відбувається за умов опанування здобувачами переліку обов'язкових та вибіркових освітніх компонентів з успішністю не менше 75 балів, що на думку ЕГ, не є достатньою підставою для присвоєння професійної кваліфікації при відсутності професійного стандарту та оприлюднених професійних характеристик. При цьому у разі вибору дисциплін з інших ОП здобувач втрачає право на присвоєння професійних кваліфікацій. Розширення діапазону вибору для здобувачів контрастує зі звуженням прав здобувачів на присвоєння профкваліфікації. 4. Багатоманіття дистанційних платформ, месенджерів для викладання у дистанційному форматі трактується закладом як прояв академічної свободи, проте, на думку ЕГ, та з урахуванням позиції частини здобувачів, є ускладненням організації освітнього процесу. Рекомендовано, на період можливих онлайн занять, застосовувати єдині (в рамках факультету) платформи дистанційного навчання. 5. Періодичність перегляду освітніх програм (раз на 4-5 років - позиція менеджменту ЗВО) полягає у площині автономії ЗВО, однак при цьому нівелюється роль внутрішньої і зовнішньої систем забезпечення якості, адже за такої періодичності втрачається гнучкість реагування на пропозиції стейкхолдерів та результати зовнішнього моніторингу ОП під час акредитаційних процедур. 6. Блоковість вибору дисциплін як модель реалізації вільної траєкторії здобувачів є прерогативою автономії ЗВО. Однак у випадку дотримання внутрішньої логіки при формуванні блоків ОК можна досягти, на думку ЕГ, більшої дієвості індивідуальних освітніх траєкторій. 7. Відсутність реалізації на момент проведення акредитації міжнародних проєктів на історичному факультеті формує необхідність тренінгової роботи з проєктного менеджменту серед науково-педагогічних працівників. 8. При перегляді ОП акцентувати увагу на дотриманні предметного поля спеціальності 032 Історія та археологія, беручи до уваги дотичність ОП до спеціальності 242 Туризм і рекреація.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Цілі ОП - сформувати у здобувачів освіти фахові компетентності, необхідні для організаційної та науково-методичної роботи в галузі краєзнавства, екскурсійної справи та історико-культурного туризму; практичні уміння, необхідні для розв'язання складних спеціалізованих проблем при розробці туристичних та екскурсійних маршрутів тощо. Названі цілі корелюють зі Стратегічним планом розвитку ЗВО (https://senate.knu.ua/wp-content/uploads/2022/12/Стратегічний-план-розвитку-Університету-на-період-201825-pp._нова-редакція.pdf), в якому визначаються основні функції, покладені на заклад щодо формування національної еліти України; підготовки висококваліфікованих кадрів для наукових, освітніх та виробничих українських і міжнародних установ; сприяння європейській та євроатлантичній інтеграції України; гармонійному входженню у світовий економічний

простір як рівноправного партнера; вироблення рекомендацій органам державної влади для прийняття ефективних управлінських рішень у процесі реагування на економічні, політичні, соціальні та військові виклики, повоєнне відновлення. ОП має вагомий ціннісний, націєтворчий, державотворчий потенціал, релевантна викликам повоєнного відновлення України.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Під час зустрічей з академічним персоналом, роботодавцями та здобувачами освіти було підтверджено, що інтереси та пропозиції стейкхолдерів озвучуються під час визначення цілей і програмних результатів навчання ОП в рамках зустрічей, круглих столів, конференцій тощо. Конкретні пропозиції стосуються здебільшого змісту ОК, а не архітекtonіки ОП. При цьому обговорення не має системного характеру, відсутні у публічному доступі результати опитувань стейкхолдерів ОП. Беручи до уваги встановлений у ЗВО термін періодичності оновлення ОП (4-5 років), пропозиції стейкхолдерів не можуть бути оперативно втілені в оновлені версії ОП. На запит ЕГ стосовно надання документального підтвердження участі здобувачів освіти і науково-педагогічних працівників в проектуванні та удосконаленні ОП ЗВО надіслав сертифікати, свідоцтва, довідки про підвищення кваліфікації викладачів, трактуючи це тим, що "підвищення кваліфікації сприяло удосконаленню викладачами робочих програм та розробки нових, використанню набутих знань для викладання дисциплін тощо".

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

ОП формує тенденції, тренди у галузі краєзнавства, екскурсійної справи та історико-культурного туризму як в освітній, так і в науковій сферах. Співпраця з Національною спілкою краєзнавців України, спільні видавничі проекти з Інститутом історії України НАН України, іншими інститутами НАН України дозволяють стверджувати, що цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм. В українських ЗВО домінують ОП екскурсійно-туристичного напрямку, як правило, в межах спеціальності 242 Туризм. Натомість конструювання ОП в ЗВО в рамках спеціальності 032 Історія та археологія формує унікальність програми.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

ЕГ констатує, що визначені в ОП результати навчання відповідають Стандарту вищої освіти України із галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 032 «Історія та археологія», затвердженого наказом МОН України від 29 квітня 2020 р. № 575. Обсяг ОП у кредитах ЄКТС складає 240 і відповідає Стандарту. Загальний обсяг нормативних компонентів становить 180 кредитів, вибір блоками - 42 кредити, вибір з переліку - 18 кредитів В ОП враховано вимоги Стандарту: мінімум 35% обсягу ОП спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних компетентностей. Перелік загальних та спеціальних компетентностей відповідають Стандарту; програмні результати навчання відповідають Стандарту.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Дизайн програми, її архітекtonіка свідчать про унікальність ОП, яка формує у загальноукраїнському масштабі тренди у галузі краєзнавства, екскурсійної справи та історико-культурного туризму.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

ЕГ рекомендує: 1) системно залучати науково-педагогічних працівників, здобувачів освіти до проектування, обговорення, вдосконалення ОП; 2) проводити періодичні опитування здобувачів освіти, так і НПП, роботодавців та випускників ОП, також публічно оприлюднювати результати цих опитувань.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Дотримання підкритеріїв 1.1 -1.4 і відсутність та взірцевих практик спонукає до визначення рівня відповідності за Критерієм 1 як В.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Обсяг ОП складає 240 кредитів ЄКТС, що відповідає вимогам, які висуваються до ОП Законом України "Про вищу освіту". Обсяг ОК, що спрямовані на формування компетентностей, визначених стандартом ВО (обов'язковий цикл) за спеціальністю «Історія та археологія», за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти складає 180 кредитів, вибіркові блоки - 42 кредити, вибір ОК з переліків - 18 кредитів. Під час роботи ЕГ було підтверджено, що обсяг ОП та окремих освітніх компонентів відповідає Стандарту МОН, вимогам чинного законодавства України щодо навчального навантаження здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Структурно-логічна схема, яка представлена в ОП, унаочнює опис логічної послідовності освітніх компонентів, демонструє змістовний зв'язок між ними, вказує на пререквізити і постреквізити ОК. ЕГ звертає увагу, що ПРН 1-12 ОП відповідають СК 1-12 Стандарту вищої освіти зі спеціальності 032 Історія та археологія бакалаврського рівня. Натомість існування в ОП обов'язкових ОК, пов'язаних з історико-культурним туризмом, краєзнавством, екскурсознавством, потребують включення до ОП додаткових ПРН, які б корелювали зі змістом обов'язкових ОК. Менеджмент ЗВО на фінальній зустрічі погодився з доцільністю такої модернізації ОП при черговому її перегляді. Водночас ЕГ стверджує, що ОП дозволяє досягти всіх заявлених результатів навчання. Аналіз навчального плану засвідчує дисбаланс блоків ОК, пов'язаних з історією України, всесвітньою історією, екскурсознавством, історико-культурним туризмом. Зокрема, простежується домінування ОК туризмознавчого спрямування.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Аналіз навчального плану, зміст силабусів і робочих програм свідчить, що ОП відповідає предметній області спеціальності 032 Історія та археологія. Інтегральна компетентність, закладена в ОП, - здатність розв'язувати спеціалізовані задачі та практичні проблеми історії та археології, краєзнавчо-туристичної роботи у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій і методів гуманітарних та соціальних наук та характеризується комплексністю і невизначеністю умов. Беручи до уваги, що основний фокус ОП зроблений з акцентом на практичну роботу в галузі організації регіональних та краєзнавчих досліджень, надання екскурсійних та консультаційних послуг, визнаючи пріоритет академічної автономії ЗВО, ЕГ звертає увагу на лист МОН України №1/9-377 від 05.06.2018 р. "Щодо надання роз'яснень стосовно освітніх програм": "необхідно уникати конфлікту назв, зокрема, не використовувати повністю або частково назви інших галузей освіти та спеціальностей (включаючи застарілі назви спеціальностей, які не відповідають даних спеціальності), характерних для них професій і професійних назв робіт, ключових спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, назв освітніх програм". У цьому контексті існує певний перетин у назві ОП зі спеціальністю 242 Туризм і рекреація.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Здобувачі мають можливість реалізувати право на формування індивідуальної освітньої траєкторії відповідно до п.3.7 Положення про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в КНУТШ». У навчальному плані ОП прописано можливість здобувачів здійснити вибір дисциплін, які складають 60 кредитів. Дисципліни обираються як з блоків, так і з переліків. Здобувачам на ОП пропонується обрати один з двох блоків - "Історико-культурний туризм та екскурсознавство" та "Краєзнавство, туристичне краєзнавство та екскурсійна справа" (42 кредити). ЕГ звертає увагу, що назви цих блоків є синонімічними, а їх змістове наповнення свідчить про штучний характер розподілу ОК між блоками. Вибір з переліків дисциплін (18 кредитів) здійснюється шляхом обрання 1 дисципліни з кожного з 6 переліків, який містить по 3 ОК. ЕГ наголошує на відсутності внутрішньої логіки поєднання дисциплін у ці переліки. Відповідно до пп.2.2.2 – 2.2.7 «Положення про порядок реалізації студентами КНУТШ права на вільний вибір дисциплін» здобувачі освіти мають право обрати навчальні дисципліни з обов'язкових та вибіркових частин навчальних планів інших спеціальностей того самого рівня, а за умови погодження із деканом факультету /директором інституту – з програм іншого рівня. За результатами фокус-груп з адміністративним і допоміжним персоналом, здобувачами освіти ЕГ встановила, що на ОП жодних прикладів застосування такої можливості не зафіксовано. ЕГ наголошує, що у випадку обрання здобувачами ОК з інших спеціальностей або програм іншого рівня, здобувачу не буде присвоєно професійну кваліфікацію, адже умовою її присвоєння є опанування вибіркових дисциплін за ОП.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Практична підготовка здобувачів в ЗВО регламентується п. 4.5 «Положення про організацію освітнього процесу у КНУТШ» (<http://surl.li/fdvxl>). На історичному факультеті ЗВО розроблено «Положення про організацію та проведення практик для здобувачів освіти історичного факультету»: <http://www.history.univ.kiev.ua/2023/02/20/polozhennya-pro-organizaciyu-ta-provedennya-praktik/> Передбачено обов'язкові виробничі практики: етнографічна, краєзнавча; екскурсійна; археологічна. Екскурсійна та краєзнавча практики проходять на визначених кафедрах етнології та краєзнавства за участю Київської міської організації Національної спілки краєзнавців України базами практики – державних наукових установах історичного профілю, закладах туристсько-краєзнавчого напрямку та позашкільної роботи з учнівською молоддю у місті Києві, музеях, архівах тощо (між університетом і базами практики укладаються договори про проходження студентами практики). В окремих випадках з дозволу деканату студенти можуть проходити практику в регіонах за місцем проживання (в історико-культурних заповідниках, обласних центрах туризму і краєзнавства учнівської молоді, обласних та районних історичних і краєзнавчих музеях, архівах, шкільних музеях). Археологічна практика проводиться в археологічних експедиціях Київського національного університету імені Тараса Шевченка та археологічних експедиціях інших науково-дослідних і музейних установ України, що проводять самостійні археологічні дослідження, а також фондів та архівних відділах зазначених установ. Етнографічну практику здобувачі проводять в регіонах за місцем свого проживання, опитуючи знайомих і не знайомих їм людей серед місцевих жителів. ЕГ пересвідчилась в адаптації практик до умов онлайн та гібридного навчання (фокус-група зі здобувачами; фокус-група з роботодавцями). ЕГ звертає увагу, що всі види практик мають однакове кредитне навантаження - по 3 кредити, натомість тривалість археологічної практики - 2 тижні, тоді як інших практик - 4 тижні.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок підтверджено ЕГ в рамках фокус-груп. Навички командної роботи, лідерські якості формуються під час проходження здобувачами етнографічної, краєзнавчої, екскурсійної, археологічної практик у ЗВО. Специфіка дисциплін історичного профілю зумовлює формування навичок критичного мислення. Водночас ЕГ встановила, що академічний персонал на ОП використовує здебільшого традиційні форми і методи навчання, що ускладнює формування soft skills.

7. Зміст освітньої програми ураховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

За спеціальністю 032 «Історія та археологія» професійний стандарт в Україні відсутній. Відповідно до п. 8.3.2 Положення про організацію освітнього процесу у КНУ (http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf) у випадку відсутності професійного стандарту умови присвоєння професійної кваліфікації можуть бути розроблені у відповідності до затвердженої в установленому порядку кваліфікаційної характеристики. Відповідно до ОП умови присвоєння професійної кваліфікації 3119 «стажист-дослідник (історія)»: успішне оволодіння компетентностями з обов'язкових дисциплін «Екскурсознавство», «Музеєзнавство», «Пам'яткознавство», «Основи туристичного бізнесу», «Страховання та безпека в туризмі», «Інформаційні системи і технології в туризмі» та проходження всіх практик і отримання на підсумковій атестації не нижче 75 балів. Умови присвоєння професійної кваліфікації 3414 «Організатор подорожей, (екскурсій)» є аналогічними, з додаванням до переліку обов'язкових дисциплін таких ОК: «Основи державно-правового регулювання туризму», «Красномовство у професійній діяльності історика-екскурсовода». ЕГ констатує, що професійна кваліфікація зазначена в ОП як підклас КП 3119. У Класифікаторі професій ДК 003:2010 підклас 3119 має найменування «Інші технічні фахівці в

галузі фізичних наук та техніки» (<https://kodeksy.com.ua/buh/kp/3119.htm>). Виходячи з цього, додавання до професії «стажист-дослідник» саме історії, на думку ЕГ, є доволіним трактуванням класифікатору професій, а отже неправомірним. Крім того, ЕГ зауважує, що в навчальному плані зазначено про можливість отримання професійної кваліфікації 3119 і не зазначено стосовно професійної кваліфікації 3414.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

ЕГ на підставі вивчення навчального плану, ОП, локальних нормативних документів, зокрема Положення про організацію освітнього процесу в) http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf, констатує, що обсяг ОК та окремих освітніх компонентів реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання. Загальний обсяг становить 7200 годин (240 кредитів ЄКТС), у тому числі обов'язкові навчальні дисципліни - 5400 годин, з них навчальних годин - 2196. У структурі аудиторних годин 47 % припадає на лекційні заняття. Під час фокус-групи здобувачі підтвердили ЕГ, що їх в цілому задовольняє обсяг часу, відведений на навчальні заняття та самостійну роботу в межах ОП.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

За ОП не здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Архітектоніка програми є оригінальною і синтетичною. Питання краєзнавства, екскурсознавства, історико-культурного туризму відбиваються у рамках спеціальності 032 Історія та археологія, взаємодоповнюють і сприяють підготовці висококваліфікованих фахівців.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Присвоєння професійної кваліфікації відбувається за умов опанування здобувачами переліку обов'язкових та вибіркових освітніх компонентів з успішністю не менше 75 балів, що, на думку ЕГ, не є достатньою підставою для присвоєння професійної кваліфікації при відсутності професійного стандарту та оприлюднених професійних характеристик. При цьому у разі вибору дисциплін з інших ОП здобувач втрачає право на присвоєння професійних кваліфікацій. Розширення діапазону вибору для здобувачів контрастує зі звуженням прав здобувачів на присвоєння профкваліфікації. Рекомендовано розглянути доцільність присвоєння професійних кваліфікацій за ОП та (або) уточнити умови її присвоєння в локальних нормативних документах закладу та ОП. Також ЕГ рекомендує: 1. Дотримуватись логічного балансу у компонованні ОК ОП, які б рівною мірою відбивали триєдину структуру ОП (питання краєзнавства, екскурсознавства та історико-культурного туризму). 2. Формувати блоки і переліки дисциплін, які пропонуються для вибору, на підставі зрозумілої здобувачам логіки поєднання цих ОК у конкретні блоки і переліки.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

ЕГ оцінює критерій 2 як такий, що має рівень відповідності В, оскільки вказані недоліки на ОП не призвели до зниження якості освіти. Зауваження щодо присвоєння професійної кваліфікації у ЗВО потребує широкої академічної дискусії із залученням зовнішніх стейкхолдерів. Модель реалізації права на вибір дисциплін у ЗВО ЕГ відносить до питань академічної автономії.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Прийом на навчання на ОП здійснюється відповідно до «Правил прийому до Київського національного університету імені Тараса Шевченка» (Правила), які розміщено у відкритому доступі на веб-сайті ЗВО. Цей документ розроблено відповідно до чинного законодавства приймальною комісією, схвалено рішенням Вченої ради КНУ імені Тараса Шевченка й затверджено наказом ректора закладу. Відповідно до «Положення про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» <https://knu.ua/pdfs/official/Quality-assurance-system-of-education-and-educational-process.pdf> правила прийому на навчання спираються на документи МОН, накази ректора Університету, рішення приймальної комісії. Вони оновлюються щорічно. Обмеження чи пільги, окрім запроваджених МОН України, не виявлені. Правила прийому є чіткими, зрозумілими, доступними для абітурієнтів. Ознак дискримінації потенційних вступників не встановлено. На здобуття бакалавра за даною ОП приймалися особи, які здобули повну загальну середню освіту без будь-яких додаткових обмежень чи умов. Окремим додатком (2.5) визначено категорії осіб, для яких прийом на навчання здійснювався за спеціальними умовами. У процесі спілкування з проректором з науково-педагогічної роботи та відповідальним секретарем приймальної комісії встановлено, що всі питання щодо прийому на ОП вирішуються Приймальною комісією на її засіданнях, відповідні рішення розміщуються на офіційному веб-сайті. У Правилах наголошено на рівності прав та обов'язків усіх здобувачів вищої освіти, включаючи дану ОП. Важливим є твердження про прийом на навчання на конкурсній основі незалежно від джерел фінансування навчання. У Правилах чітко сформульовані вимоги до абітурієнтів, які мають право на проходження вступних випробовувань у ЗВО. Документ містить чіткі вимоги до мотиваційного листа вступника – сутнісну характеристику, технічні вимоги, рекомендовану структуру тексту. Конкурсний відбір здійснювався у форматі НМТ або ЗНО за попередні роки, внаслідок співбесіди, аналізу мотиваційних листів. Зафіксовано ситуацію з однаковими конкурсними балами, за якої беруться до уваги вищі оцінки з предмету з найбільшим ваговим коефіцієнтом і наслідки аналізу мотиваційних листів. Згенеровані списки рекомендованих до зарахування вступників розміщуються на веб-сайті Університету у визначені терміни. Інформація, адресована вступникам на ОП, розміщено на сайті історичного факультету. Тут міститься опис ОП, перелік документів на зарахування, Правила прийому, а також інформація про вартість навчання за ОП, перелік конкурсних предметів та їх ваговий коефіцієнт. Виокремлено правила прийому для окремих категорій вступників. Проте програма співбесіди для таких вступників не розміщена на сайтах Університету та історичного факультету.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Спілкування з проректором з науково-педагогічної роботи, відповідальним секретарем приймальної комісії показало, що в основу правил прийому на навчання покладено визначення досягнень абітурієнтів, важливих для вступу на навчання за конкретною ОП. Відповідно до «Положення про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» на основі затверджених умов прийому на навчання гарант ОП пропонує вагові коефіцієнти для сертифікатів НМТ/ЗНО не пізніше як за місяць до затвердження Правил. У 2020 та 2021 рр. до вступу приймалися сертифікати ЗНО з української мови та літератури та історії України, а також на вибір з математики/іноземної мови/біології, географії, /фізики/хімії. Вагові коефіцієнти перших двох предметів визначалися відповідно 0,2 та 0,6, з третього (вибіркового) – 0,2. У 2022 р. набір на ОП не здійснювався. У 2023 р. було встановлено такі вагові коефіцієнти вступних випробовувань у форматі НМТ: українська мова – 0,25, математика – 0,25, історія України – 0,50, іноземна мова – 0,50. Пропоноване співвідношення цілком відповідає стартовим вимогам для навчання на ОП. Протягом звітного періоду правила вступу на ОП уточнювалися відповідно до загальноукраїнських змін, ініційованих МОН з огляду на ускладнення військово-політичної ситуації, проте найвищий ваговий коефіцієнт – з історії України – доцільний при вступі на дану ОП. Коефіцієнти компонентів вступного випробування цілком вмотивовані особливостями ОП. Вимоги до вступників є ефективним способом для формування контингенту здобувачів, вмотивованих до навчання на ОП.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила визнання результатів навчання, здобутих в інших ЗВО, зафіксовано в документах КНУТШ, серед яких, зокрема «Положення про організацію освітнього процесу» http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf, «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність» <https://mobility.knu.ua/wp-content/uploads/2023/05/>, «Порядок поновлення та переведення здобувачів КНУТШ» <https://vstup.knu.ua/userfiles/files/instruction.pdf>, «Положення про порядок перезахування результатів навчання у КНУТШ» https://mobility.knu.ua/?page_id=798&lang=uk та інших. Зазначено, що у разі переведення здобувача з однієї ОП на іншу за розпорядженням декана факультету встановлюється академічна різниця на основі

співставлення інформації в індивідуальному навчальному плані з ОП, на яку здійснюється переведення, після чого видається розпорядження про допуск до її складання. Академічна різниця не може перевищувати 12 дисциплін/36 кредитів. Дедлайном усунення різниці встановлено останній день перед початком нового навчального семестру. Вік і стать особи, форма здобуття попередньої освіти не є підставою для відмови. Співставлення змісту навчальних дисциплін здійснюється науково-методичною комісією факультету за консультацією гаранта ОП. Документи, які містять процедурні питання щодо визнання здобутих в інших ЗВО результатів навчання, загальнодоступні, оскільки їх розміщено на відкритих ресурсах університету, з ними може ознайомитися кожен студент. Зустріч з керівництвом КНУТШ, академічним персоналом показала, що в університеті опрацьовано практики визнання результатів, здобутих в інших ЗВО. Передусім, це стосується студентів, які беруть участь у програмах зовнішньої академічної мобільності. У такому випадку перед її початком оформлюється індивідуальний план учасника, в якому зазначаються предмети, передбачені для вивчення у гостьовому університеті, результати опрацювання яких КНУТШ погоджується перезарахувати. По завершенні періоду мобільності студент має надати академічну довідку із зафіксованими результатами навчання. Організаційно процедура здійснюється на рівні факультету за погодженням з проректором з науково-педагогічної роботи. Проте, в межах ОП «Краєзнавство, екскурсознавство та історико-культурний туризм» такий досвід відсутній. Студенти продемонстрували обізнаність у можливості визнання результатів навчання в рамках академічної мобільності у певних закордонних університетах, про що їх інформують викладачі, але через пандемію та воєнний стан не змогли скористатися ними. Водночас здобувачі ОП виявили непевність у процедурі визнання результатів навчання. Отже, основна проблема щодо визнання результатів навчання, здобутих в інших ЗВО чи ОП, на думку ЕГ, полягає у відсутності зацікавленості студентів у такій діяльності, що потребує додаткової уваги керівників ОП.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

У ході проведеного аналізу ЕГ встановила, що процедура визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, викладена у «Положенні про валідацію і визнання результатів навчання, здобутих у процесі неформальної та/або інформальної освіти у програмах вищої та фахової передвищої освіти КНУТШ». Документом, зокрема визначено, що визнання результатів неформального навчання здійснюється на основі їх оцінювання, ключовими принципами якого визначено валідність, надійність, справедливість, гнучкість, простота. Оцінювання проводиться у визначені терміни комісією у складі не менше як три особи з числа НПП, що мають бути компетентними, неупередженими та без конфлікту інтересів. Вибір інструментів оцінювання спрямований на визначення здобутих студентом компетентностей. Потенційну Комісію орієнтовано на врахування рекомендацій Cedefop. В якості інструментів оцінювання Положення визначає усний іспит, письмовий іспит, тест, а також інтерв'ю, дискусію, декларативні методи, спостереження, симуляцію, портфоліо. У межах одного контрольного заходу можливе визнання результатів навчання обсягом не більше 15 кредитів. Заявник має право на звернення щодо відведення комісії. Процедура оцінювання фіксується на відеокамеру. Його підсумки заносяться до протоколу, що надсилається Заявнику. У ситуації незгоди останній має право оскаржити підсумки оцінювання. В цілому ця процедура забезпечує надійність визнання РН з огляду на залучення до неї кваліфікованих НПП, прозорість дій, право Заявника реагувати на кожному її етапі. У процесі спілкування з представниками керівного складу й менеджменту КНУТШ виявлено присутність не лише відповідного Положення, а й програм неформальної освіти. За їхніми словами, у закладі поставлена мета протягом трьох років вийти на показник залучення до неформальної освіти не менш як 20% студентів. Водночас комунікація у фокус-групах показала непевну обізнаність науково-педагогічних працівників і здобувачів ОП у процедурах і практиках неформальної освіти.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання здійснюються відповідно до нормативних вимог, сильні сторони не окреслюються.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Не розміщено на ресурсах Університету програми вступних випробовувань у форматі співбесіди. Виявлено низький рівень задіяності студентів ОП у програмах внутрішньої та зовнішньої академічної мобільності. Здобувачі не поінформовані у правилах визнання результатів неформальної освіти. ЕГ рекомендує розмістити на сайтах Університету/факультету/випускової кафедри програми співбесіди в рамках вступних випробовувань за ОП; зробити вкладку для абітурієнтів на сайті випускової кафедри; проводити роз'яснювальну роботу серед здобувачів щодо потенціалу внутрішньої та зовнішньої академічної мобільності і можливостей визнання отриманих здобутків; доводити до студентів сутність процедури визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти; інформувати про правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті та вмотивувати до таких можливостей.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

У ЗВО запроваджено чіткі правила прийому на навчання. Вони є зрозумілими, доступними для абітурієнтів, без ознак дискримінації. В університеті запроваджено процедури визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО. Здобувачі ОП виявили поінформованість про можливості визнання результатів навчання в рамках зовнішньої академічної мобільності, але до таких практик не долучалися. У КНУТШ розроблено алгоритм визнання результатів навчання у неформальній освіті, водночас науково-педагогічні працівники та здобувачі ОП «Краєзнавство, екскурсознавство та історико-культурний туризм» виявили недостатню обізнаність у ньому. Оскільки відсутність практики застосування процедур визнання здобутків, отриманих в інших ЗВО та у межах неформальної освіти, не може бути підставою для зниження оцінки, ЕГ вважає, що ОП відповідає критерію 3 за рівнем «В».

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу (http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf), навчальні заняття здійснюються у формі лекцій, семінарських занять, індивідуальних навчальних занять, консультацій, факультативів. Зміст робочих програм доводиться до здобувачів на початку семестру на першому занятті за дисципліною. Всі робочі програми є у вільному доступі для ознайомлення здобувачами. У ЗВО не запроваджено силабуси. Відповідно до принципів академічної свободи викладачі можуть обирати методи навчання. Відомості про самооцінювання та результати роботи ЕГ з фокус-групами академічного персоналу і здобувачів освіти засвідчують, що на ОП застосовуються переважно традиційні (класичні) методи навчання, характерні для фундаментальної підготовки істориків. Водночас самостійна робота здобувачів передбачає виконання дослідницько-пошукових завдань, таких як есе, аналітичні роботи, реферування і рецензування монографій, робота з джерелами, у т.ч. архівними матеріалами, фондами бібліотек,

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

У ЗВО існує єдиний документ, який містить інформацію про цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів - робоча програма навчальної дисципліни. Доступ до робочих програм уможливлений на сайті кафедри етнології та краєзнавства (<https://ethnic-studies.knu.ua/histtour>). За результатами зустрічей зі здобувачами освіти ЕГ встановила достатній рівень інформування здобувачів про порядок і критерії оцінювання. Доступ до інформаційних ресурсів здійснюється без використання LMS систем, а застосовуються месенджери, які не сприяють диверсифікації ризиків онлайн навчання. Відсутні у вільному доступі методичні матеріали щодо організації самостійної роботи студентів, підготовки курсових робіт.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Відповідно до п.4.4.5 Положення про організацію освітнього процесу передбачено науково-дослідну роботу як форму організації роботи студентів, під час якої їх залучають до активної самостійної (або під керівництвом викладача) науково-дослідної діяльності для формування наукового світогляду, розвитку дослідницьких умінь, навичок творчого вирішення практичних завдань. Ця форма сприяє опануванню методології і методів наукового пошуку молодими дослідниками. Науково-дослідна робота на ОП здійснюється за такими основними напрямками: 1) науково-дослідна робота в освітньому процесі (визначається робочими навчальними програмами); 2) науково-дослідна робота студентів у позанавчальний час; 3) науково-організаційні заходи – конференції, конкурси, олімпіади тощо. Здобувачі ОП залучаються до виконання наукових проєктів, участі у щорічній студентській науково-практичній конференції «Шевченківська весна».

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Викладачі ОП є визнаними фундаторами наукових шкіл з проблематики краєзнавства, екскурсознавства, історико-культурного туризму. Історичний факультет ЗВО є організатором традиційної Міжнародної наукової конференції "Історико-культурний туризм: український та світовий досвід", Києвознавчих читань (<https://ethnic-studies.knu.ua/information/histtour-additional-info>). Гарант ОП Олександр Гончаров є з 2008 р. членом Національної спілки краєзнавців України, член правління, з 2012 – президент НСКУ, з 2008 р. й до сьогодні головою Київської міської організації НСКУ, членом редколегії наукового фахового журналу «Краєзнавство». Залученість науково-педагогічних працівників кафедри етнології та краєзнавства до діяльності Національної спілки краєзнавців України сприяє визначенню баз краєзнавчої практики та розробки її програми, удосконаленню робочих програм ОК (проф. В.П. Капелюшний, доц. О.П. Гончаров, ас. О.С. Лагунова та О.В. Ставнюк). Оновлення змісту ОК здійснюється також як результат підвищення кваліфікації, проходження тренінгових програм (зокрема, доц. Н.О. Громова, курси підвищення кваліфікації та розвитку педагогічних компетентностей викладачів «KNUTeachWeek 3» - вдосконалення ОК «Українська етнологія»; проф. А.П. Коцур, стажування в Національному історико-етнографічному заповіднику «Переяслав» - зміна концепції викладання дисципліни «Історико-культурні заповідники України»). Співствалення публікаційної активності викладачів зі змістом ОК, який відображений у робочих програмах, свідчить про врахування результатів власних наукових досліджень у конкретних ОК. ЕГ не зафіксовано оновлення методичного та дидактичного інструментарію освітнього процесу, адаптованого для онлайн навчання.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Умови війни створюють об'єктивні перепони для інтернаціоналізації освітнього процесу, водночас формують "вікно" можливостей для реалізації програм міжнародної академічної мобільності, проєктної діяльності. Попри активність ЗВО у цьому плані, на конкретній ОП ЕГ констатує низький рівень залученості здобувачів освіти і спорадичні активності науково-педагогічних працівників, які сприяли б інтернаціоналізації ОП. Станом на момент проведення акредитації на історичному факультеті не реалізуються міжнародні проєкти Erasmus+, що контрастує з потенціалом факультету та рівнем розвитку інтернаціоналізації у ЗВО. Наявні приклади зарубіжних стажувань викладачів ОП: проф. Казьмирчук М.Г. взяла участь у міжнародних програмах Еразмус + Софійського університету (2018), в Університеті соціальних та гуманітарних наук, Варшава (2019), у Державному університеті Коменського в Братиславі (2022). Доц. Терес Н.В. брала участь у міжнародній програмі у Софійському університеті (2019), доц. Кузіна Н.В. – у програмі Еразмус + у Вроцлавському університеті (2022) та у міжнародній програмі з парламентаризму в Іспанії (Університет Кадіс, 2022) та ін.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Освітній процес здійснюється на основі сучасних трендів у галузі історичної науки, започаткованих, зокрема, науковцями факультету, новітніх методологічних підходів, спирається на визнані наукові школи, фундаторами яких є викладачі, задіяні на ОП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

1. Активізувати публікаційну активність здобувачів ОП у співавторстві з науковими керівниками. 2. Забезпечити організацію академічної мобільності в рамках міжнародних програм. 3. Забезпечити розробку навчальних курсів з європейським фокусом задля забезпечення інтеграції випускників ОП на європейський ринок праці. 4. Урізноманітнювати методи викладання науково-педагогічними працівниками за рахунок застосування сучасних інтерактивних технологій, проблемно-орієнтованого навчання. 5. Активізувати участь науково-педагогічних працівників ОП у конкурсах НДР МОН, Національного фонду досліджень України. 6. Враховуючи поглиблене вивчення іноземних мов на ОП, готовність здобувачів освіти, запровадити (пілотувати) окремі англomовні ОК;

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Підкритерій 4.5 виконується частково, проте наявні недоліки (недостатній рівень інтернаціоналізації на ОП) об'єктивно пов'язані із воєнним станом. ЕГ констатує досягнення результату за іншими підкритеріями, що дає підстави для оцінки рівня відповідності критерію 4 - В.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Форми контрольних заходів за ОП «Краєзнавство, екскурсознавство та історико-культурний туризм» визначено «Положенням про організацію освітнього процесу» https://www.knu.ua/pdfs/official/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf (Положення). Відповідно до цього документу у робочій програмі навчальної дисципліни (РПНД) подано критерії оцінювання із зазначенням результатів навчання (РН), а також відсоток у підсумковій оцінці та пороговий рівень позитивної оцінки. Формами контролю РН визначено усне опитування, практичне завдання, підготовка реферату, презентації, доповіді, контрольна робота та інші, а також підсумкова контрольна робота (залік), іспит. Сукупно вони дозволяють перевірити досягнуті РН. Викладач самостійно визначає спосіб оцінювання кожного РН. Оцінювання здійснюється за єдиною 100-бальною кредитно-модульною системою. Семестровий залік передбачає вимірювання РН на підставі поточного контролю, виставлення підсумкового балу можливе за відсутності здобувача. Проведення іспиту у межах ОП здійснюється у письмовій (переважно) та усній формах. На іспит відповідно до Положення відведено 40% підсумкової оцінки, у РПНД подана характеристика екзаменаційного білету з критеріями оцінювання. Прозорість і зрозумілість контрольних заходів для здобувачів досягається розміщенням РПНД на сайті випускової кафедри – етнології та краєзнавства <https://ethnic-studies.knu.ua/histtour>. Для взаємодії зі здобувачами викладач обирає найбільш зручну для обох сторін платформу. Проте ЕГ рекомендує визначити єдиний ресурс для підготовки до контрольних заходів у межах цієї ОП. Спілкування зі здобувачами та випускниками ОП засвідчило пояснення системи та критеріїв оцінювання на початку навчання за ОП та на початку семестру щодо кожної дисципліни. Інформація про контрольні заходи, критерії оцінювання доводиться до здобувачів через оприлюднення на сайті кафедри, розсилання студентам питань до екзаменів/заліків. Екзамени відбуваються згідно з розкладом, який доводиться до відома учасників не пізніше, як за місяць до початку семестрового контролю. «Типове положення про курсові та кваліфікаційні роботи здобувачів освіти історичного факультету КНУТШ» <https://ethnic-studies.knu.ua/information/histtour-additional-info> містить систему та критерії оцінювання курсових. Водночас, зважаючи на виразну своєрідність ОП «Краєзнавство, екскурсознавство та історико-культурний туризм», ЕГ рекомендує специфікувати вимоги до курсових робіт. Загалом студенти мають уявлення про формат і змістове наповнення контрольних оцінювальних заходів. У КНУТШ у 2022 та 2023 рр. проведено обстеження «Оцінювання якості освітнього процесу в КНУТШ здобувачами освіти», в якому взяли участь і студенти цієї ОП. Опитування здобувачів ОП щодо зрозумілості критеріїв оцінювання не проводилося, тому ЕГ рекомендує запровадити такі дослідження.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Форми атестації здобувачів за ОП на університетському рівні визначено «Положенням про організацію освітнього процесу» https://www.knu.ua/pdfs/official/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf, «Положенням про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу в КНУТШ» <http://www.history.univ.kiev.ua/docs-2/>, «Положенням про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії у КНУТШ» https://econom.knu.ua/wp-content/uploads/2021/09/Polojennya_pro_EK.pdf. На підставі їх аналізу, вивчення змістового наповнення ресурсів історичного факультету/кафедри етнології та краєзнавства, спілкування у фокус-групах ЕГ встановила, що атестація випускників ОП ««Краєзнавство, екскурсознавство та історико-культурний туризм» здійснюється у формі комплексного кваліфікаційного іспиту з історії та археології, що відповідає вимогам стандарту спеціальності 032 Історія та археологія СВО «Бакалавр». Під час його проведення оцінюється рівень теоретичних, професійних знань, умінь і навичок випускників, передбачених освітньо-кваліфікаційними характеристиками фахівців з відповідної спеціальності. Підсумкова оцінка комплексного державного іспиту розраховується як середньозважений бал за кожну складову екзаменаційного завдання. Студенти забезпечуються програмою комплексного державного іспиту не пізніше як за півроку до проведення атестації. У випадку незгоди з рішенням екзаменаційної комісії здобувач має право подати апеляцію на ім'я ректора університету в день проведення іспиту з подальшим її розглядом. ЕГ дійшла висновку про відповідність форми атестації за ОП вимогам стандарту ВО та прозорість її проведення.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження

результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

У КНУТШ прозорість оцінювання забезпечується чіткістю й доступністю відповідної інформації, завчасним оприлюдненням критеріїв і методів оцінювання, наданням можливостей пройти процедури оцінювання здобувачам, які мають особливі потреби. У «Положенні про організацію освітнього процесу» задекларовано дотримання у ході оцінювання РН на принципах об'єктивності, систематичності та системності, плановості, єдності вимог, відкритості, прозорості, економічності, доступності та зрозумілості методики оцінювання. Об'єктивність оцінювання забезпечується залученням до контрольних заходів більше одного викладача, проведенням іспиту переважно у письмовому вигляді, що знайшло підтвердження під час роботи у фокус-групах. Необхідною умовою участі у контрольних заходах в онлайн-форматі є увімкнена камера здобувача, що підтвердили у процесі візиту ЕГ здобувачі та НПП. Викладач здійснює відеозапис, підтвердження чого отримано від гаранта ОП на прохання ЕГ (скріншоти запису кваліфікаційного іспиту). Здобувачі мають право на звернення щодо оцінювання, відповідна процедура чітко окреслена щодо всіх форм контролю, включаючи підсумкову атестацію здобувачів. Документами, що забезпечують чіткість і зрозумілість форм контрольних заходів та критеріїв оцінювання досягнень студентів, є ОП, навчальний план, РП навчальних дисциплін. У межах опитування, проведеного у 2022 р., наявність процедури своєчасного та оперативного розв'язання спірних питань оцінена у 4,7 (2020 р.) та 5,0 (2021 р.) балів із 7-ми. Наявність інформації щодо критеріїв оцінювання в РПНД і представлення їх у вільному доступі під час опитування підтвердили 60,7% опитаних здобувачів історичного факультету. На питання про прозорість та об'єктивність оцінювання знань позитивну відповідь дали понад 66% студентів факультету. У КНУТШ розроблено процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів. Зокрема, НПП мають можливість не брати участь в оцінюванні при його виникненні; за можливості робота студента має бути анонімною; упродовж встановлених термінів повинні зберігатися записи процедур оцінювання, залікові та екзаменаційні відомості, протоколи засідань комісії тощо. Письмові підсумкові роботи студентів мають бути у наявності впродовж наступного семестру. Передбачено процедуру повторного складання семестрових форм контролю, а також оскарження результатів контрольних заходів. Встановлена можливість повторного складання семестрового контролю двічі – викладачеві та комісії. При цьому прикладів оскарження здобувачами ОП результатів контрольних заходів не виявлено.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Забезпечення академічної доброчесності у КНУТШ здійснюється у контексті внутрішньої системи забезпечення якості. Відповідні процедури є чіткими та зрозумілими, доступними для всіх учасників освітнього процесу. Вони викладені у «Етичному кодексі університетської спільноти» <https://knu.ua/pdfs/official/ethical-code/Ethical-code-of-the-university-community.pdf>, «Положенні про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в КНУТШ» <https://knu.ua/pdfs/official/Quality-assurance-system-of-education-and-educational-process.pdf>, «Положенні про систему виявлення та запобігання академічного плагіату у КНУТШ» <https://drive.google.com/file/d/1I38BDcm6yuzeDWcgJxhOPebpe7--mcsh/view>; «Типовому положенні про курсові та кваліфікаційні роботи здобувачів освіти історичного факультету КНУТШ» <https://drive.google.com/file/d/1X7SQP3jXoofCBgl7wpqrNAc8ijgAsrZM/view>. У цих документах подано визначення термінів «Академічний плагіат», «Самоплагіат», сформульовано види плагіату та самоплагіату. Перевірка академічної доброчесності здобувачів проводиться під час оцінювання у межах поточного та семестрового контролю, на кваліфікаційному іспиті, під час участі у наукових заходах, рецензування наукових текстів перед публікацією. Оскільки за ОП не передбачено виконання кваліфікаційної роботи, ЕГ рекомендує запровадити вибіркову перевірку курсових робіт на наявність плагіату. Спількування зі здобувачами та випускниками ОП показало їхнє розуміння практик щодо доброчесності. Вони відзначили системну роботу зі студентами щодо пояснення її важливості протягом усього терміну навчання. Відповідні сюжети, зокрема представлені в дисципліні «Вступ до університетських студій». Представники студентського самоврядування розповіли про процедуру перевірки на наявність плагіату матеріалів, які надходять у межах проведення наукових конференцій («Шевченківська весна»), конкурсних наукових робіт. До студентських текстів висувається вимога забезпечення не менше 80% унікальності, до конкурсних праць – 100%. Науковий керівник має додати рекомендацію, в якій, зокрема засвідчується академічна унікальність тексту. У КНУТШ встановлено зрозумілі та прозорі процедури реагування на порушення академічної доброчесності, а саме: повторне проходження оцінювання; повторне опрацювання ОК; відрахування з Університету; позбавлення академічної стипендії та ін. У 2022 та 2023 рр. у межах загальноуніверситетського опитування <https://ethnic-studies.knu.ua/information/histtour-additional-info;blob:https://office.naqa.gov.ua/9f845a74-665b-413a-80c8-184a9c0beacc> порушувалися питання ставлення здобувачів до практик дотримання академічної доброчесності. Здобувачі КНУТШ долучилися до опитування щодо обізнаності і виконання норм академічної доброчесності в рамках проекту AcademIQ. Студенти продемонстрували досвід долучення до практик академічної доброчесності у рамках академічної мобільності (Літня школа Познанського університету імені Адама Міцкевича, присвячена євроінтеграції в освіті, 2023 р.).

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Налагоджений постійний контакт здобувачів з викладачами у процесі підготовки до контрольних заходів. У КНУТШ здійснюється системна робота з поширення практик академічної доброчесності серед учасників освітнього процесу, до чого активно долучені представники студентського самоврядування.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Відсутність опитувань здобувачів ОП щодо прозорості оцінювання, академічної доброчесності. Оприлюднення результатів поточного оцінювання через індивідуальну розсилку інформації, що певною мірою обмежує прозорість процедури. ЕГ рекомендовано проводити опитування здобувачів ОП щодо організації та критеріїв оцінювання; розміщувати необхідні для здійснення оцінювання матеріали на єдиній платформі, доступній усім здобувачам ОП; укласти критерії оцінювання курсових робіт за ОП «Краєзнавство, екскурсознавство та історико-культурний туризм» на основі типового положення; розмістити у відкритому доступі програму комплексного кваліфікаційного екзамену з історії та археології; запровадити вибіркову перевірку курсових робіт на наявність плагіату.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Форми контрольних заходів і критерії оцінювання здобувачів ОП є чіткими, зрозумілими, різноманітними, дають можливість встановити досягнення здобувача. Щодо кожної дисципліни в РПНД специфіковані критерії оцінювання досягнень студентів, встановлено мінімальний пороговий бал. Прозорість і зрозумілість контрольних заходів досягається розміщенням РПНД на сайті випускової кафедри. Форма атестації здобувачів за ОП відповідає вимогам стандарту ВО, забезпечено прозорість її проведення. Розроблено процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів. У КНУТШ діє система забезпечення академічної доброчесності учасників освітнього процесу, розуміння якої продемонстрували студенти та випускники ОП. Водночас не здійснюються опитування здобувачів ОП щодо процесу оцінювання; відкритість результатів поточного оцінювання є обмеженою. Враховуючи позитивні практики та несуттєвий характер недоліків, на думку ЕГ, ОП відповідає критерію 5 з рівнем «В».

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

На основі аналізу ВСО, таблиці зі зведеною інформацією про викладачів, зустрічей із гарантом та академічним і адміністративним персоналом ЕГ дійшла висновку, що залучені до реалізації ОП викладачі мають необхідну академічну та професійну кваліфікацію, яка дозволяє забезпечувати ПРН. Відповідно до Таблиці 2 на ОП викладають 43 викладача, 40 із них мають наукові ступені. Аналіз наведеної в ВСО інформації та інформації, що була отримана під час фокус-групи з викладачами і відкритої зустрічі, дозволяє стверджувати, що наукова та публікаційна активність залучених до ОП викладачів загалом відповідає тим дисциплінам, які вони викладають. Наприклад, завідувач кафедри етнології та краєзнавства, д.і.н., професор В. М. Капелюшний, який викладає дисципліну «Культурна антропологія», є автором низки наукових публікацій з теми, у т. ч. і в Scopus; гарант програми к.і.н., доцент О. П. Гончаров викладає дисципліни «Вступ до краєзнавчих та туристознавчих студій», «Історичне краєзнавство» та «Екскурсознавство», є головою правління Київської міської організації та член правління НСКУ, має низку тематичних публікацій, здійснює керівництво краєзнавчою практикою; к.і.н., доцент Н. В. Терес, яка має низку публікацій з теорії та практики туризму та навчальний посібник з етнотуризму, викладає навчальну дисципліну «Історія українського та зарубіжного туризму». Разом із тим ЕГ відзначає, що в ВСО (табл. 2) наявна застаріла інформація про науково-професійну діяльність д.і.н., професора В. М. Мордвінцева, зокрема, щодо наукових публікацій, які датуються 2011 та 2014 рр. Певна невідповідність публікаційної діяльності та забезпечення ОК помічена у викладачів: асистентки А. П. Данилевич, яка працює за сумісництвом і викладає дисципліну «Археологія», а наукові публікації має з етнології; асистента В. А. Люльки, який викладає дисципліну «Історія Азії та Африки», а публікації має переважно з історії кримських татар.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Конкурсний добір викладачів відбувається в межах законодавства. Процедура конкурсного добру проводиться згідно із «Порядком конкурсного відбору на посади науково-педагогічних працівників у КНУТШ» (<http://senate.univ.kiev.ua/?p=1863>) та «Положення про порядок проведення конкурсу на заміщення вакантних наукових посад у КНУТШ» (<https://science.knu.ua/upload/iblock/35d/35d232242b24a0d67b42a49bea2b2ea7.pdf>). Оголошення про проведення конкурсу, терміни та його умови розміщуються на офіційному сайті КНУТШ (<http://senate.univ.kiev.ua/?cat=9>). Кандидатури претендентів на заміщення вакантних посад обговорюються на засіданні кафедри, під час якого оцінюється відповідність претендента ЛУ та аналізується його публікаційна та наукова активність. Для оцінки рівня професійної кваліфікації претенденти на заміщення вакантних посад мають провести відкрите заняття або виступити з науковою доповіддю. Під час роботи з фокус-групами ЕГ переконалася, що конкурсний відбір дозволяє забезпечити необхідний рівень професіоналізму викладачів для успішної реалізації ОП.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

В ЗВО існує Положення про ради роботодавців (<https://drive.google.com/file/d/1djBhfPYkddX-9SSlzu24iMQerNVmA8bU/view>), згідно якого передбачено формування консультативно-дорадчих Експертних рад роботодавців та участь останніх в освітньому процесі. На фокус-групі з роботодавцями були присутні заступник директора Інституту історії України НАНУ, голова НСКУ д.і.н., професор О. П. Реєнт, заступник головного редактора журналу «Краєзнавство» д.і.н., професор О. Г. Бажан, заступниця генерального директора з наукової роботи Національної історичної бібліотеки України С. І. Смілянець, керівниця Центру досліджень історико-культурної спадщини України Інституту історії України НАНУ д.і.н., професор Р. В. Маньковська та інші. З'ясовано, що роботодавці залучаються до організації та реалізації освітнього процесу у складі атестаційних комісій, під час організації та проведенні практики. Також роботодавці повідомили про свою участь в організації та проведенні спільних наукових заходів, конференцій, участь в засіданнях кафедри щодо обговорення ОП та наповнення НП. Наприклад, О. П. Реєнт звернув увагу на активну участь гаранта ОП к.і.н., доцента О. П. Гончарова у написанні та виданні краєзнавчих досліджень, проведення стажування викладачів ОП на базі НСКУ; Р. В. Маньковська повідомила про свою пропозицію включити до переліку ВК дисципліни антропологічного характеру, яка була реалізована в ОП 2020 р. (ВК «Українська державність в особах та історичних пам'ятках»).

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

До аудиторних занять на ОП залучаються провідні вчені, які є професіоналами практиками своїх галузей. Це як штатні викладачі (к.і.н., доц. О. Гончаров, д.і.н. О. П. Жданович, д.і.н., проф. М. Г. Казьмирчук, д.і.н., проф. І. Г. Смирнов, к.і.н., доцент І. І. Винниченко), так і представники роботодавців. Зокрема, гарант повідомив, що у зв'язку з карантинними обмеженнями та введенням воєнного стану фахівцями установ-баз краєзнавчої практики (Національної історичної бібліотеки України, Київської міської організації НСКУ, Київського центру дитячо-юнацького туризму, краєзнавства та військово-патріотичного виховання) були проведені для практикантів заняття в режимі онлайн. Ця інформація знайшла підтвердження під час зустрічі з роботодавцями. Для практичної підготовки здобувачів освіти залучаються провідні фахівці області та України: так, на фокус-групі зі стейкхолдерами д.і.н., професор О. Г. Бажан повідомив, що 25 лютого ц.р. на запрошення гаранта ОП взяв участь в практикумі для здобувачів, провів лекцію про наукові проекти НСКУ.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

В ЗВО створено умови для професійного розвитку викладачів. КНУТШ є учасником програми вдосконалення викладання у вищій освіті України (Ukraine Higher Education Teaching Excellence Programme) та проекту «Якісне навчання через якісне викладання», мета якого є покращити якість викладання навчальних дисциплін та підвищити ефективність навчального процесу за допомогою впровадження сучасних методик і технік. Для проведення тематичних воркшопів створена платформа професійного розвитку викладачів КНУТШ (<https://www.facebook.com/KNUprofessionals/about>). Підвищення кваліфікації та стажування викладачів відбувається відповідно до «Положення про підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників КНУТШ» (<http://surl.li/rbrfo>). Підвищення кваліфікації враховується під час проходження конкурсу на заміщення вакантних посад. Викладачі історичного факультету, що здійснюють викладання дисциплін за даною ОП, проходять стажування в іноземних науково-дослідних установах та ЗВО. За останні п'ять років таке стажування здійснили: д.і.н., професор Н.Д. Данилевич в 2022 році пройшов стажування в Вестфальському університеті імені Вільгельма (м. Мюнстер, ФРН), к.і.н. О. В. Ляпіна в 2018 р. в Пан'європейському університеті м. Братислава (Словаччина); завідувачка кафедри історії Центральної та Східної Європи к.і.н. І. В. Малацай в 2020 р. в Університеті суспільних наук у м. Лодзь (Польща) у співпраці з Фондацією Central European Academy Studies and Certifications (CEASC) та в Католицькому університеті в Ружомберку (Словаччина) та ін. Викладачами ОП практикується проходження кваліфікації в провідних установах України, які одночасно є стейкхолдерами ОП. Так, гарант ОП к.і.н., доцент О. П. Гончаров, д.і.н., професор В. М. Капелюшний пройшли стажування в НСКУ; д.і.н., професор В. Ф. Колесник – стажування в Інституті історії України НАН України; д.і.н., професор В. В. Ставнюк – в Інституті

всесвітньої історії НАН України. Для підтвердження цих свідчень були надіслані сертифікати, свідоцтва, довідки про підвищення кваліфікації викладачів (додаток 5 відповіді на запит).

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

КНУТШ стимулює розвиток викладацької майстерності у різні способи. Наприклад, в ЗВО функціонує програми розвитку цифрових компетентностей викладачів Digital skills Pro, Університет пропонує курс підвищення кваліфікації та розвитку педагогічних компетентностей викладачів «KNU Teach Week», який розроблений UGEN, НМЦОНП, відділом забезпечення якості освіти, сектором працевлаштування КНУТШ. Згідно Табл.2 ВСО цей курс пройшли з отриманням відповідних сертифікатів викладачі ОП к.і.н., доцент І. В. Малацай (2021 р.), к.і.н. О. В. Ляпіна (2021 р.), к.і.н., доцент Н. О. Громова (2022 р.), д.і.н., професор Г. І. Смирнов (2023 р.) та ін. Д.і.н., професор Г. І. Смирнов, к.і.н. О. В. Ляпіна пройшли курс за програмою підвищення кваліфікації гарантів освітніх програм КНУТШ. Під час фокус-груп ЕГ з'ясувала, що університет сприяє участі НПП в грантових проектах та програмі академічних обмінів Еразмус+. В ЗВО функціонує система матеріального (преміювання) та морального (грамоти, нагороди) заохочення викладачів.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Існування в ЗВО сприятливих умов підвищення кваліфікації викладачів та сприяння їх професійному розвитку шляхом функціонування програми розвитку цифрових компетентностей викладачів Digital skills Pro та активній реалізації проєктів професійного розвитку викладачів «KNU Teach Week», участі Університету в програмі «Ukraine Higher Education Teaching Excellence Programme».

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Слабкою стороною є невідповідність деяких викладачів курсам, що вони викладають та відсутність систематичного опитування різних груп стейкхолдерів. Рекомендація: переглянути академічну відповідність НПП дисциплінам, які вони викладають; запровадити систематичні опитування викладачів та роботодавців.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

ЕГ вважає, що ОП відповідає вимогам до критерію 6. Зазначені ЕГ слабкі сторони не є критичними, а рекомендації позитивно вплинуть на підвищення якості освітнього процесу в разі їх втілення.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Експертна група, провівши огляд матеріально-технічних ресурсів університету, в цілому може окреслити їх як такі, що задовольняють потреби ОПШ. Навчання за ОПШ відбуваються в Червоному корпусі КНУ з необхідною кількістю аудиторного фонду, комп'ютерними класами. На кафедрі етнології та краєзнавства створена спеціалізована аудиторія з мультимедійним проектором, кабінети, де навчаються здобувачі, під'єднані до мережі Інтернет (443), тут є належні умови для проведення занять з низки краєзнавчих та туризмознавчих дисциплін, зокрема «Історичне краєзнавство», «Туристичне краєзнавство» та ін. Також для проведення навчальних занять проведено комутований інтернет в ауд. 446, 448, 449. Доступ до матеріалів для наукових досліджень здобувачі освіти та викладачі можуть отримати в Науковій бібліотеці, бібліотечні фонди якої складають 3,52 млн. видань. Окрім цього, студенти мають можливість безкоштовно працювати онлайн з доступом до бібліотечних фондів. За словами в.о. директора Наукової бібліотеки С. Каневської, у бібліотеці є можливість отримати ЕДД (електронну доставку документів) – послуга

відсканування і відправлення на електронну пошту замовленого документу. Бібліотека надає доступ до фондів і електронних каталогів, реферативної бази даних SCOPUS від Elsevier, WoS, що сприяє оволодінню відповідними знаннями. За останні роки членами кафедри етнології та краєзнавства опубліковано більше тридцяти книг, кілька сотень статей, проведено п'ять міжнародних наукових конференцій з питань історико-культурного туризму та киевознавства. Кафедра видає наукові журнали «Етнічна історія народів Європи», «Часопис української історії». Під час проведення занять викладачі кафедр постійно систематизують та поглиблюють знання студентів, навчають принципам роботи з науковою літературою, вміню ставити наукові проблеми та шукати шляхи їхнього розв'язання. Варто зауважити, що на кафедрі етнології та краєзнавства архів та бібліотека нараховують близько 10000 одиниць зберігання архівних справ, необхідної навчальної, фахової літератури та періодичних видань. З навчальними приміщеннями ЕГ мала можливість ознайомитися під час відеоекскурсії. Аудиторії обладнанні комп'ютерним обладнанням, проектором. Для проведення занять та різноманітних наукових заходів у них використовуються сучасні комп'ютери, ноутбуки, проектори, мультимедійні вебкамери тощо.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

В ході зустрічей з адміністрацією, здобувачами та НПП, ЕГ вдалося підтвердити, що доступ усіх учасників освітнього процесу до інфраструктури та інформаційних ресурсів є безоплатним, зокрема через такі наявні «елементи» освітнього середовища: сучасне обладнання аудиторій (інтерактивні дошки, проектори, комп'ютери з ПЗ); інформаційна мережі університету і її ресурси; коворкінги і креативні простори; мовний центр (Центр іноземних мов КНУТШ) (<https://cutt.ly/d46ANzh>). Учасники освітнього процесу вчасно отримують всю необхідну інформацію. У КНУТШ наявний вільний доступ до wi-fi у всіх корпусах та гуртожитках Університету. Освітнє середовище в КНУТШ включає соціально-побутову інфраструктуру (гуртожитки, клініка, їдальні, служба психологічної допомоги, навчально-спортивний комплекс), первинну профспілкову організацію, Центр іноземних мов КНУТШ, Молодіжний центр культурно-естетичного виховання, Наукове товариство студентів та аспірантів тощо. Активізації дослідницької діяльності сприяє робота Наукового товариства студентів та аспірантів історичного факультету, діяльність Ради молодих вчених. Для задоволення освітніх потреб студентів проводяться презентації книг, відкриті лекції запрошених фахівців, екскурсії та відвідування музеїв Києва. З метою організації культурного дозвілля молоді проводилися концерти, святкування дня першокурсника, дня історичного факультету та ін. Вченою радою КНУ ухвалено комплекс заходів для покращення виявлення потреб здобувачів <http://senate.univ.kiev.ua/?p=2061>. З метою систематичного вивчення громадської думки щодо навчальної, наукової, освітньої, профорієнтаційної діяльності в Університеті створена «Навчальна лабораторія соціологічних та освітніх досліджень» <https://bit.ly/3U1EVp5>. Здобувачі можуть вільно користуватися навчальною, науковою, культурно-спортивною та оздоровчою базою університету. Для виявлення потреб і інтересів здобувачів освіти, оцінки стану та якості забезпечення освітнього процесу в КНУТШ діє система опитування ЮНІДОС (<https://cutt.ly/l46AoR5>), у разі потреби здобувачі можуть звернутися до гаранта ОПП чи в деканат.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Під час зустрічей з адміністрацією ЗВО, здобувачами, представниками органів студентського самоврядування, Наукового товариства та Ради молодих вчених, огляду МТБ, експерти впевнилися, що КНУТШ регулярно удосконалює оснащення аудиторного фонду, навчальних корпусів, гуртожитків та інших структурних підрозділів. На гарантування належних умов праці та навчання відповідно до вимог законодавства про охорону праці спрямовані норми Правил внутрішнього розпорядку КНУТШ <http://surl.li/aruux>. Напередодні проходження навчальних та виробничих практик проводиться інструктаж з техніки безпеки. В структурі Університету функціонують Клініка <https://clinic.knu.ua/> та Інститут психіатрії <https://ipsycho.knu.ua/>. Фахівці Психологічної служби КНУ (<https://psyservice.knu.ua/>) здійснюють консультування, надають психологічну допомогу, розроблено план заходів щодо інформаційної безпеки <http://senate.univ.kiev.ua/?p=2088>. У навчальному корпусі є Медичний кабінет для надання невідкладної медичної допомоги. Психічне здоров'я забезпечується через створення загальної доброзичливої атмосфери співробітництва та підтримки у колективі. В ході огляду матеріально-технічної бази ЕГ переконалася, що в приміщеннях забезпечуються необхідний протипожежний режим, належні санітарно-гігієнічні умови. НПП та здобувачі вищої освіти проходять інструктаж з техніки безпеки на робочому місці. Під час огляду матеріально-технічної бази членам ЕГ було продемонстровано, що в ЗВО функціонують спеціально облаштовані місця для вживання їжі здобувачами освітнього процесу та науково-педагогічними працівниками. ЕГ відзначає відповідальне ставлення керівництва університету щодо забезпечення безпеки учасників освітнього процесу в сучасних умовах, зокрема налагодження системи оповіщення про повітряну тривогу та облаштування укриттів. Питання забезпечення безпеки освітнього середовища для життя та здоров'я здобувачів регулюється завдяки існуванню служб, які займаються питанням охорони праці та навчання. У Стратегічному плані розвитку Університету на період 2018–2025 рр. Нова редакція, затверджену Вченою радою Університету 12 грудня 2022 р., містяться заходи з соціально-педагогічного супроводу для забезпечення сприятливих умов навчання (<https://cutt.ly/G46A8qn>). Під час відеоекскурсії ЕГ змогла переконалися в тому, що середовище є безпечним для усіх учасників освітнього процесу та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

В університеті функціонує низка підрозділів, що відповідають за надання підтримки здобувачам освіти. Інформація щодо діяльності підрозділів представлена на офіційному сайті КНУТШ, як і дані про актуальні проекти, які розміщуються на Telegram-каналі. Зокрема: Центр по роботі зі студентами, Відділ академічної мобільності, Відділ сприяння працевлаштуванню, Спорткомплекс, Молодіжний центр культурно-естетичного виховання (<https://cutt.ly/J46S3xx>), Центр комунікацій (<https://cutt.ly/w46S8IR>), Соціологічна лабораторія, Наукове товариство студентів та аспірантів (<https://cutt.ly/V46S6ZI>), Навчальна лабораторія соціологічних та освітніх досліджень (<https://cutt.ly/m46DeBo>). Вони забезпечують аналітичну підтримку ключових учасників освітнього процесу, сприяють стійкому і збалансованому соціальному розвитку КНУТШ як спільноти стейкхолдерів. Також підтримка здобувачів ОПП здійснюється на рівні кафедр та на рівні історичного факультету. Організаційна підтримка досягається складанням графіків занять, сесійного, підсумкового контролів тощо. На історичному факультеті існує інститут кураторства. Зі студентами контактують всі представники навчально-педагогічного складу кафедри, деканат історичного факультету працює у визначені години і є відкритим для звернень студентів. Основними напрямками роботи з соціальної підтримки студентів є, крім соціального захисту, також поліпшення побутових умов у гуртожитках, надання необхідної медичної допомоги тощо. Інформаційна підтримка здійснюється на рівні всіх структурних підрозділів КНУ через власні сайти та сторінки у соцмережах. Інформаційно-консультативну підтримку здійснюють НПП як в процесі навчання, так і в позааудиторний час, в т.ч. індивідуальних консультацій через електронну пошту. Органи студентського самоврядування допомагають в адаптації студентів, виходять з пропозиціями до керівництва щодо вдосконалення освітнього процесу. Університетське опитування проводиться лабораторією соціологічних та навчальних досліджень, їх результати обговорюються на ректораті і доводяться до декана. Результати опитування UNIDOS-18 (2022 р.) свідчать, що студенти історичного факультету загалом позитивно оцінюють діяльність деканатських, кафедральних представників, ставлення до студентів та допомогу в проблемних ситуаціях. В КНУТШ функціонує Психологічна служба (<https://cutt.ly/k46SteK>), спрямована на забезпечення психічного здоров'я. Фахівці Психологічної служби КНУТШ (<https://cutt.ly/j4KHevg>) здійснюють цілодобове консультування (<https://cutt.ly/o7gNAdn>) та надають психологічну допомогу, чат зв'язку з психологом (@chat_PS_KNU https://t.me/chat_PS_KNU), чат емоційної підтримки «Helper Hub» (@helper_hub2 https://t.me/helper_hub2). Підрозділом університету є університетська клініка (<https://cutt.ly/M46SuE6>). Ці структури забезпечують охорону фізичного та психічного здоров'я студентів і викладачів. У період дії карантинних обмежень, пов'язаних з COVID, в КНУТШ діють протиепідеміологічні заходи щодо організації освітнього процесу.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою. Розгалужена система допоміжних підрозділів КНУТШ охоплює важливі питання освітнього, організаційного, інформаційного, консультативного та соціального характеру задля задоволення потреб здобувачів. Під час відеозустрічей зі здобувачами, адміністрацією та структурними підрозділами ЗВО, експерти пересвідчилися, що тісна співпраця існує між здобувачами та викладачами, науковими керівниками і гарантом на початковому рівні. Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у КНУТШ (п. 12.3.8) учасникам освітнього процесу (у т.ч. іноземним громадянам і здобувачам освіти з особливими потребами) надається безперешкодний доступ до навчально-методичного забезпечення, бібліотечних ресурсів, наукометричних баз даних, фахової консультативної підтримки; створено належне технічне оснащення аудиторного фонду та гуртожитків, надає підтримку випускникам у працевлаштуванні. Реалізація права на освіту особами з особливими освітніми потребами в КНУТШ базується на основі таких нормативних документів: Концепція розвитку інклюзивної освіти «Університету рівних можливостей» (від 2020 р.). <https://www.knu.ua/pdfs/equal-opportunities/Concept-of-inclusive-education-development.pdf> Пам'ятка про правила комунікації із людьми з інвалідністю <https://www.knu.ua/pdfs/equal-opportunities/Pamyatka-pro-pravyla-komunikaciyi-iz-lyudmy-z-invalidnistyu.pdf> Порядок супроводу осіб з інвалідністю <https://www.knu.ua/pdfs/equal-opportunities/Poryadok-suprovodu-osib-z-invalidnistyu.pdf>. Для навчання осіб з особливими освітніми потребами облаштовані приміщення корпусів (пандуси, окремий ліфт, вказівники зі шрифтом Брайля, тактильні стрічки, полоси та направляючі плитки для осіб з порушеннями зору; паркувальні місця для автомобілів). Проект «Університет рівних можливостей» започатковано за ініціативи Студпарламенту та Інноваційного центру КНУТШ. Концепція проекту (<https://cutt.ly/a46DYP4>). На ОПП здобувачі з особливими потребами не навчаються.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Діяльність з питань запобігання та виявлення корупції в КНУ здійснюється на основі чинного законодавства України, що регулює правові та організаційні засади функціонування системи запобігання корупції в Україні, зміст та порядок застосування превентивних антикорупційних механізмів, правил щодо усунення наслідків корупційних правопорушень. Нормативна база університету, що регулює питання вирішення конфліктних ситуацій та превентивних заходів, що зосереджується в таких документах: Положення про організацію освітнього процесу у КНУТШ (<https://cutt.ly/i46HjBV>), Порядок вирішення конфліктних ситуацій у КНУТШ (<https://cutt.ly/G46HvXa>), Заходи щодо запобігання та протидії корупції (затверджена Антикорупційна програма) (<https://cutt.ly/o46JRep>),

Етичний кодекс університетської спільноти (<https://cutt.ly/K46KsQa>), Порядок запобігання та протидії дискримінації, булінгу, гендерно-обумовленому насильству в КНУТШ, введений в дію наказом ректора від 08.02.2022 № 79-32 (<https://cutt.ly/u46Kg3W>), Пам'ятка норм етичної поведінки для учасників освітнього процесу КНУТШ, введено в дію наказом ректора від 10.11.2021 № 897-32 (<https://cutt.ly/f46KzU1>). КНУТШ засуджує гендерне насильство, в тому числі сексуальні домагання на робочому місці та в освітньому процесі та зобов'язується сприяти протидії цьому явищу. З метою протидії сексуальним домаганням в університеті заборонені: дискримінаційні висловлювання; утиски; дії сексуального характеру, виражені словесно або фізично. Адміністрація постійно проводить внутрішні інформаційні та просвітницькі кампанії, спрямовані на підвищення рівня обізнаності трудового колективу та студентства щодо попередження сексуальних домагань. Розгляд порушень забезпечує керівник підрозділу Університету, до складу якого належить звинувачена в порушенні особа чи група осіб. З метою врегулювання можливих конфліктних ситуацій діє Постійна комісія Вченої ради з питань етики. Згідно із зазначеними документами розгляд порушень може ініціювати будь-який член університетської спільноти, звернувшись до декана, який організовує розгляд справи по суті та порушує клопотання перед керівництвом КНУТШ щодо її розгляду на засіданні Постійної комісії. Рішення Постійна комісія приймає колегіально. Приклади конфліктних ситуацій на ОПП «Краєзнавство, екскурсознавство та історико-культурний туризм» відсутні.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

ЗВО має устатковану матеріально-технічну базу, якою задоволені здобувачі та НПП. Доступ до інфраструктури ЗВО та інформаційних ресурсів в межах ОПП є безоплатним для здобувачів та викладачів, що підтверджено під час зустрічей з учасниками освітнього процесу. ЗВО підтримує та розвиває інфраструктуру, для задоволення потреб та інтересів здобувачів, враховуючи інклюзивний простір для здобувачів з особливими потребами.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

В ході зустрічей виявлена недостатня обізнаність здобувачів щодо деяких своїх можливостей, зокрема, стосовно одержання матеріальної підтримки. Рекомендується звернути увагу на розширення відповідної інформативної підтримки здобувачів.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Реалії та практики, що діють на ОПП «Краєзнавство, екскурсознавство та історико-культурний туризм», відповідають визначеному критерію, а вищезазначений недолік не є суттєвим і не перешкоджає досягненню заявлених цілей та програмних результатів навчання. ЕГ оцінює даний критерій на «В».

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Нормативними актами, що регулюють процедуру розробки, затвердження та періодичного перегляду ОП в ЗВО є «Положення про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в КНУТШ» (<https://www.knu.ua/pdfs/official/Quality-assurance-system-of-education-and-educational-process.pdf>) та «Положення про організацію освітнього процесу» (http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf). Згідно до зазначених положень, ОП розробляє проектна група структурного підрозділу. До її складу можуть входити науково-педагогічні, наукові та педагогічні працівники, здобувачі освіти, роботодавці і випускники. Опис ОП затверджується на засіданні Вченої Ради та вводиться в дію наказом ректора. Згідно із зазначеними нормативними актами передбачається періодичний перегляд ОП з метою внесення необхідних змін. Розроблення змін до освітньої програми, на підставі доведених до нього мотивованих пропозицій або з власної ініціативи здійснює гарант програми. Чинна редакція ОП затверджена 31 серпня 2020 р. і з того часу зміни до ОП не вносилися. На фокус-групі з адміністративним персоналом було з'ясовано, що політикою університету є перегляд ОП не раніше 4 років від початку її функціонування. У ВСО вказано, що на рівні гаранта ОП відбувається щорічний моніторинг ОП, вивчаються думки та рекомендації різних груп стейкхолдерів. Гарант повідомив, що певні зміни

були внесені на рівні НП (збільшено тривалість виробничих практик) та окремих ОК (зокрема, ОК 25 «Вітчизняний та зарубіжний досвід розвитку альтернативних видів туризму», ОК 42 «Страхування й безпека в туризмі», ОК 44 «Красномовство у професійній діяльності історика-екскурсовода»). Документів, які б підтверджували щорічний моніторинг ОП та врахування пропозицій різних груп надано не було.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

В ЗВО практикується проведення загальноуніверситетських опитувань здобувачів. Під час зустрічі ЕГ з фокус-групою здобувачів освіти, студенти підтвердили, що вони залучені до опитувань, які проходять в межах університету. Представниця студентського самоврядування повідомила, що наразі ними проводиться опитування студентів всього університету щодо мови викладання та готується опитування по окремим факультетам. Староста однієї із груп повідомила, що є спеціальна гугл-форма для опитування старост щодо контингенту здобувачів, декілька здобувачів сказали про гугл-форму, яку надсилали наприкінці семестру. Здобувачі також зауважили, що мають можливість контактувати з викладачами щодо змісту окремих навчальних дисциплін. На запит надіслати для ознайомлення результати опитування здобувачів, ЕГ отримала презентації доповіді 2022 р. і 2023 р. про оцінювання якості освітнього процесу в КНУТШ та звіт про дослідження ОП «Історія України, етнологія, джерелознавство» за 2021 р. Матеріалів щодо опитування здобувачів ОП «Краєзнавство, екскурсознавство та історико-культурний туризм» надано не було. Під час зустрічі з фокус-групою здобувачів освіти та представників студентського самоврядування, останні не змогли відповісти на питання про залучення їх до процесів перегляду ОП, з 2020 р. перегляд ОП не проводився.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

ЗВО співпрацює з низкою інституцій, окремі з яких виконують функцію баз практик для студентів даної ОП або є установами, де викладачі ОП проходять підвищення кваліфікації. Серед них: Інститут історії України НАН України, КМДА, Національна спілка краєзнавців України, провідні науково-бібліотечні заклади, музеї. На сайті кафедри представлені рецензії на НП 2020 р. голови НСКУ, члена-кореспондента НАН України д.і.н., професора О. П. Реєнта та д.філос.н., професора, ректора Академії праці, соціальних відносин та туризму В. В. Буяшенка. За відомостями гаранта актуальними для робочої групи є пропозиції роботодавців під час проходження практики та за результатами роботи ЕК. Але за даною ОП робота ЕК тільки планується наприкінці 2023-24 н.р. Під час фокус-групи роботодавці повідомили, що були залучені до процесу перегляду ОП у 2020 р. – зокрема, д.і.н., професор О. П. Реєнт, д.і.н., професор Р. В. Маньковська, д.і.н., професор О. Г. Бажан. Пропозиції і побажання роботодавців були враховані в редакції ОП 2020 р. (зокрема, пропозиція Р. В. Маньковської про включення до переліку ВК дисципліни антропологічного характеру). З 2020 р. перегляд ОП не здійснювався.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Перший випуск бакалаврів даної ОП відбудеться лише в 2024 році. За повідомленням гаранта, влітку 2024 року заплановано перше анкетування випускників ОП з метою з'ясування їх професійного шляху, отримання порад для покращення ОП. В ЗВО існує Відділ працевлаштування та роботи з випускниками, який займається як відслідковуванням можливостей працевлаштування студентів так і аналізом працевлаштування випускників. У 2022 році було прийнято Ухвалу Вченої ради КНУ «Про системне налагодження двосторонньої комунікації з випускниками КНУТШ та оптимальні шляхи взаємодії з цією цільовою аудиторією» (<http://senate.univ.kiev.ua/?p=2051>). На сайті кафедри створено сторінку «Списки випускників кафедри», де наводяться списки магістерських робіт студентів кафедри етнології та краєзнавства за попередні роки (<https://ethnic-studies.knu.ua/information/spiski-vipusknikiv-kafedri>). На фокус-групі з випускниками були присутні випускники різних ОП кафедри, які повідомили про підтримання постійного зв'язку з викладачами кафедри, спілкування в групах Телеграм і Фейсбук, запрошення на різні наукові заходи. Більшість із присутніх на фокус-групі випускників працевлаштовані за спеціальністю та/або продовжили навчання в магістратурі та аспірантурі на кафедрі.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Відповідно до нормативних документів ЗВО перегляд ОП здійснюється один раз в 4-5 років, моніторинг ОП здійснюється щорічно гарантом ОП. Чинна ОП була затверджена у серпні 2020 року. Серед змін, що були внесені до ОП у 2020 р., гарантом названі врахування пропозиції здобувачів подовжити термін вивчення іноземних мов. Недоліки та шляхи вдосконалення ОП, що акредитується, встановлюється, переважно, під час моніторингу ОП

гарантом. Зі слів гаранта моніторинг якості ОП проводиться ним щорічно в усній формі, головний недолік у реалізації ОП пов'язаний з обмеженими в умовах воєнного стану можливостями організації екскурсійних поїздок, ознайомчих туристичних подорожей тощо, який, втім, викладачі ОП намагаються компенсувати застосуванням дистанцій технологій. Відповідні тренінги проводяться в рамках проєктів КНУТШ Teach Week. ЕГ відзначає, що суттєвих трансформацій ОП протягом чотирьох років її функціонування не зазнала. Проте стейкхолдери бачать окремі шляхи вдосконалення ОП та озвучували їх під час зустрічі з фокус-групою. Зокрема, на відкритій зустрічі прозвучали пропозиції учасників про необхідність запровадження на ОП навчальної дисципліни з культури письма / основ академічного письма українською та англійською мовами. Рекомендуємо врахувати ці пропозиції в проєкті ОП.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Акредитація даної ОП проводиться вперше. Проте в самому університеті вже проводилась процедура акредитації за іншими освітніми програмами. Позитивною практикою ЕГ вважає оприлюднення на сайті ЗВО ухвал вченої ради КНУТШ «Про результати акредитацій освітніх програм Університету за всіма рівнями вищої освіти» за період з 2019/20 н.р. по 2022/23 н.р., що дозволяє оперативно реагувати та вносити пропозиції щодо вдосконалення якості освіти. У ВСО вказано, що зазначений досвід аналізувався та був врахований в чинній ОП. Були проаналізовані як результати акредитацій освітніх програм КНУТШ так і результати акредитацій ОП кафедри етнології та краєзнавства: ОП «Історія України та культурна антропологія (з поглибленим вивченням іноземних мов)», ОНП «Історичне туризмознавство», ОНП «Етнологія». Відбулися наступні удосконалення: укладено договори про співпрацю з установами-партнерами, для оперативного інформування здобувачів створено сторінки кафедри в соціальних мережах – Телеграм та Фейсбук. Водночас, низка рекомендацій висловлена іншим ОП й надалі потребує свого втілення, серед них: 1) рекомендації до ОП «Східноєвропейські історичні студії»: обов'язково проводити щосеместрові анонімі опитування щодо якості окремих ОК програми та фахових компетентностей викладачів ОП; оприлюднювати проєкт ОП на офіційному вебсайті ЗВО з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін; 2) рекомендації до ОП «Історія України та культурна антропологія (з поглибленим вивченням іноземних мов)»: запровадити спеціальний регулярний семінар для стейкхолдерів, запровадити практику обов'язкової перевірки курсових робіт на наявність академічного плагіату, впровадити єдину та уніфіковану навчальну онлайн-платформу та інші. Реалізація наданих рекомендацій значно вплине на покращення якості освітнього процесу.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

В ЗВО сформована культура якості, діють «Положення про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в КНУТШ» (<https://www.knu.ua/pdfs/official/Quality-assurance-system-of-education-and-educational-process.pdf>) та «Положення про організацію освітнього процесу» (http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf). Щорічно серед всіх студентів проводиться опитування UNIDOS, яке дозволяє врахувати різні аспекти задоволеності студентів навчальним процесом всього університету. Процеси регулювання забезпечення якості освіти регулюються внутрішньою системою, зокрема, відділ забезпечення якості вищої освіти створює умови для якісного функціонування системи освіти в ЗВО, навчально-методичний відділ сприяє організації навчальному процесу та його науково-методичному забезпеченню в інститутах і на факультетах. Всі учасники освітнього процесу є зацікавленими в розвитку ОП, однак здобувачі вищої освіти залучені до покращення якості даної ОП лише фрагментарно. Перегляд ОП один раз на 4 роки є недостатнім, а моніторинг якості освіти та викладання на конкретній ОП потребує вдосконалення.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

ЕГ констатує, що в ЗВО дотримано основних нормативних вимог щодо функціонування системи забезпечення якості освіти: розроблені процедури перегляду та моніторингу якості ОП, є низка відповідних нормативних документів. Сильних сторін немає, до позитивних практик віднесемо курси підвищення кваліфікації для гарантів, які організовані в КНУТШ.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Слабкі сторони: з 2020 р. перегляд ОП не здійснювався, належним чином не задокументовані результати моніторингу якості ОП, недостатнє залучення здобувачів до процедур забезпечення якості ОП. Рекомендації: розпочати процес перегляду ОП, розмістити на сайті проєкт ОП для обговорення; впровадити (у будь-якій, зручній

для робочої групи формі) систематичні опитування здобувачів саме цієї ОП щодо якості освіти, якості ОП, якості викладання на ОП; результати опитувань доводити до відома різних груп стейкхолдерів. При оновленні ОП врахувати рекомендації, наведені у п.8.6.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

ЕГ вважає, що ОП загалом відповідає вимогам до критерію 8, разом з тим по кожному підкритерію сформовано рекомендації. Так, у ЗВО розроблена власна процедура перегляду та моніторингу ОП (п.8.1), усі групи стейкхолдерів зацікавлені у розвитку ОП та в різних обсягах залучені до процесів вдосконалення ОП, налагоджений зв'язок з випускниками (п.8.2, 8.3, 8.4), ЕГ рекомендує документувати проведення моніторингів ОП, опитувань, врахування пропозицій різних груп стейкхолдерів. В ЗВО функціонує відділ забезпечення якості вищої освіти, сформована культура якості в академічному середовищі (п.8.5, 8.6, 8.7), ЕГ звертає увагу на необхідність враховувати під час перегляду ОП пропозиції та зауваження експертів, які були надані під час експертиз інших ОП КНУТШ. Зазначені ЕГ слабкі сторони можуть бути усунуті до кінця навчального року, а рекомендації позитивно вплинуть на підвищення якості освітнього процесу в разі їх втілення.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

На офіційному сайті ЗВО у вільному доступі знаходяться установчі документи та положення, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу: Статут КНУТШ (<https://cutt.ly/m4ZiapP>); Положення про організацію освітнього процесу у КНУТШ (<https://cutt.ly/I4Zig1r>); Положення про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в КНУТШ (<https://cutt.ly/h4ZizGK>); Етичний кодекс університетської спільноти (<https://cutt.ly/C4ZibUb>); Порядок вирішення конфліктних ситуацій у КНУТШ (<https://cutt.ly/s4ZiW46>); Положення про гарантії освітньої програми в КНУТШ (<https://cutt.ly/I4ZiYgF>); Правила внутрішнього розпорядку у студентських гуртожитках КНУТШ (<https://cutt.ly/54ZiPqJ>). ЕГ відмітила в ході спілкування зі здобувачами, НПП та адміністрацією ЗВО, що всі учасники освітнього процесу усвідомлюють свої права й обов'язки та дотримуються їх.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

Проект ОПП «Краєзнавство, екскурсознавство та історико-культурний туризм» за 2020 р. першого (бакалаврського) рівня вищої освіти розміщений на офіційній сторінці кафедри етнології та краєзнавства історичного факультету КНУТШ (<https://ethnic-studies.knu.ua/news/do-uvagy-uchasnykiv-osvitnogo-procesu>). Експертна група пересвідчилася, що були дотримані необхідні часові вимоги щодо завчасного розміщення проекту та його терміну громадського обговорення. Вважаємо за доцільне розміщувати у відкритому доступі інформацію про пропозиції стейкхолдерів щодо покращення ОП.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Під час роботи з документами, офіційним вебсайтом та фокус-групами, експерти з'ясували, що гарантом ОПП здійснюється моніторинг та оновлення необхідної інформації стосовно ОПП. Є декілька сторінок з інформацією, зокрема сайті кафедри етнології та краєзнавства: <http://ethnic-studies.knu.ua/> та на сайті історичного факультету: <http://www.history.univ.kiev.ua/abituriyentam-2/osvitnij-riven-bakalavr/bachelor-regional-studies/>. Під час акредитаційної експертизи ЕГ зроблено висновок, що інформація на сайті вичерпна та достовірна, її обсяг і зміст є достатнім для інформування. Під час онлайн-зустрічей із стейкхолдерами не виявлено протиріч за публічно наданою інформацією.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Сильною стороною ЕГ вважає доступність КНУТШ у різних соціальних мережах (Facebook, Telegram, Instagram та ін.), де публікуються актуальні новини діяльності ЗВО. ЕГ відзначає чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, які послідовно дотримуються цих правил під час здійснення освітнього процесу.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Експертна група рекомендує на сайті кафедри (<https://ethnic-studies.knu.ua/>) наповнити вкладку «абітурієнту» інформацією щодо умов вступу. Вважаємо за доцільне під проектом ОП у відкритому доступі розміщувати інформацію із опрацьованими пропозиціями стейкхолдерів щодо її покращення (до 01 вересня 2024 року).

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Реалії та практики, що діють на ОП, загалом відповідають критерію 9. Враховуючи сильні сторони, а також вказані рекомендації щодо подальшого удосконалення, ЕГ вважає, що ОПП "Краєзнавство, екскурсознавство та історико-культурний туризм" відповідає рівню В за Критерієм 9.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряміві досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквіумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

B

Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6 . Людські ресурси	B
Критерій 7 . Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8 . Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9 . Прозорість та публічність	B
Критерій 10 . Навчання через дослідження	<i>не застосовується</i>

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

***

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Каганов Юрій Олегович

Члени експертної групи

Синявська Олена Олександрівна

Темірова Надія Романівна

Куштан Наталія Михайлівна